

Meander
college

Protocol

medisch handelen en medicijnverstrekking

Michelle Smit 2018

Vastgesteld door de DMR d.d.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Communicatie	3
3.	Beleid	3
4.	Uitwerking	4
4.1	Een leerling wordt ziek op school.....	4
4.2	Een leerling moet naar huis.....	4
4.3	Het verstrekken van voorgeschreven medicijnen op verzoek van ouders/verzorgers.....	4
4.4	Het uitvoeren van (voorbehouden) medisch handelen	5
4.5	Handelen bij acute allergische reacties.....	6
5.	Aansprakelijkheid	6
5.1	Burgerlijk wetboek	6
5.2	Civielrechtelijke aansprakelijkheid	7
5.3	Strafrechtelijke aansprakelijkheid	7
6.	Bijlage	8
6.1	Toestemmingsformulier	8
6.2	Mediijnformulier.....	10
6.3	Toedieningsinstructie medicijnen	12
6.4	Allergieformulier	13
6.4.1	De ouder/verzorger en/of de leerling*) tekent ervoor dat:.....	13
6.4.2	De locatieleider (of namens hem/haar, de BHV'er of EHBO'er) tekent ervoor dat:.....	13
6.5	Richtlijnen bij calamiteit	15
6.5.1	Richtlijnen n.a.v. een acute allergische reactie:.....	15

1. Inleiding

Door de invoering van de Wet Passend Onderwijs kunnen scholen steeds vaker een verzoek krijgen medicijnen te verstrekken of medische handelingen te verrichten. Leerlingen die langdurig ziek zijn of die een bepaalde beperking of handicap hebben, volgen steeds vaker onderwijs op een reguliere school. Het is in het belang van hun psychosociaal welbevinden zo veel als mogelijk deel te nemen aan het normale leven en daarbij thuisnabij onderwijs te volgen. Scholen bepalen of ze de benodigde ondersteuning kunnen bieden en wat daarvoor nodig is. Het spanningsveld tussen de zorgbehoefte van leerlingen en de zorg die een school kan of moet bieden, zal naar verwachting verder toenemen. Medisch handelen en/of het verstrekken van medicijnen kan deel uitmaken van de zorgbehoefte. De schoolleiding aanvaardt met het toedienen van medicijnen en met het (laten) verrichten van medische handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Personeel van scholen begeven zich bij het verstrekken van medicijnen en met het verrichten van medische handelingen op een terrein waarvoor ze niet gekwalificeerd zijn. Medewerkers en leidinggevenden kunnen aansprakelijk gesteld worden wanneer ze fouten maken of zich vergissen. Zorgvuldig handelen is dus nodig. Het is noodzakelijk om keuzen en beleid betreffende medisch handelen en medicijngebruik te maken en vast te leggen. Dit protocol vormt een handleiding hoe (eenduidig) te handelen in een aantal situaties.

2. Communicatie

Het protocol medisch handelen en medicijnverstrekking maakt deel uit van de ondersteuningsstructuur van de school en is bekend bij docenten en overige medewerkers. In de school is bekend wie beslisbevoegd is op het gebied van medisch handelen en medicijnverstrekking. Het protocol wordt opgenomen in de schoolgids of op de website. Ouders en/of verzorgers ontvangen een verwijzing naar het protocol bij aanmelding van hun zoon/dochter als nieuwe leerling van de school.

3. Beleid

Er kleven risico's aan het verstrekken van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen. Beleid is nodig om eventuele aansprakelijkheidsrisico's af te dekken. Met betrekking tot het verstrekken van medicijnen en/of uitvoeren van medische handelingen hanteert het Meander College de volgende uitgangspunten:

- Medewerkers dienen geen medicijnen toe.
- Medewerkers verrichten geen medische handelingen.
- Ouders of deskundigen (EHBO'ers, BHV'ers) kunnen hiervoor toestemming verkrijgen.

4. Uitwerking

4.1 Een leerling wordt ziek op school

Het komt regelmatig voor dat een leerling gezond op school komt maar op school last krijgt van pijn, ziek wordt of zelfs een ongeval krijgt. Het eerste uitgangspunt is geen pijnstillers of ander middel te verstrekken. Een medewerker van school is immers niet deskundig om een juiste diagnose te stellen.

4.2 Een leerling moet naar huis

In geval van ziekte wordt er contact opgenomen met de ouders/verzorgers om te overleggen wat er moet gebeuren indien het kind te ziek is om op school te blijven en niet meer aan activiteiten op school kan blijven deelnemen. Over de volgende vragen moeten afspraken worden gemaakt:

- Komt er namens de ouders/verzorgers iemand naar school om de leerling op te halen?
- Wie brengt de leerling naar huis indien ouders/verzorgers niet de mogelijkheid hebben de leerling op te halen?
- Wie is er thuis om de leerling op te vangen?
- Wanneer vertrekt de leerling van school (al dan niet met een medewerker) naar huis?
- Als de leerling in staat is om zelf naar huis te gaan wordt de leerling gevraagd, zodra hij/zij thuis is, contact op te nemen met school.
- Gaat de leerling rechtstreeks naar een huisarts of naar het ziekenhuis?

Als ouders/verzorgers niet bereikbaar zijn, wordt overleg gevoerd met een daartoe aangewezen functionaris in de school, bijvoorbeeld een BHV-er met een geldig EHBO-diploma of een medewerker van het zorgteam. De leerling wordt geobserveerd op toename van pijn, veranderingen van houding, huid en gedrag. Als de leerling zelfstandig naar huis kan gaan, worden ouders/verzorgers geïnformeerd voordat de leerling de school verlaat. Indien de leerling thuis is gearriveerd, belt de leerling of de ouder de school.

Wanneer de inschatting voor medische zorg dusdanig is dat een oordeel van een arts is vereist, dan wordt contact opgenomen met de huisarts of een huisartsenpost in de buurt. In ernstige gevallen wordt meteen 112 gebeld.

4.3 Het verstrekken van voorgeschreven medicijnen op verzoek van ouders/verzorgers

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken. Dit kan ook nodig zijn tijdens de aanwezigheid op school. Enkele voorbeelden: een 'inhaler' (pufje) voor aandoeningen aan de luchtwegen, het gebruik van antibiotica of het toedienen van insuline voor de behandeling van diabetes. Veel leerlingen in het voortgezet onderwijs redden zich hier zelf mee. Ouders kunnen echter de school verzoeken of iemand op school de middelen wil verstrekken. In dat geval handelt de school als volgt:

- De school verstrekt geen medicijnen op verzoek van de ouders/verzorgers indien het vergeten ervan een levensgevaarlijke situatie met zich mee kan brengen.
- Indien ouders/verzorgers een verzoek indienen voorgeschreven middelen te verstrekken, wordt deze vraag behandeld door de schoolleiding.
- Indien de school het verzoek honoreert en medicijnen gaat verstrekken, is zowel toestemming van de ouders/verzorgers als van de leerling nodig. Deze toestemming wordt schriftelijk vastgelegd in een 'Medicijnformulier' (zie bijlage 2) waarin is aangegeven om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden deze moeten worden toegediend en op welke wijze dat moet gebeuren, hoe ze (moeten) worden bewaard, wanneer en in welke hoeveelheid de medicijnen op school aanwezig zijn, wie de medicijnen verstrekt en wie de vervanger is als de verstrekker afwezig is. Hierdoor wordt voor iedereen duidelijk wat er van de school wordt verwacht en waar de school wel/niet verantwoordelijk voor is.
- In geval van verstrekken gedurende langere periode vindt regelmatig overleg plaats tussen ouders/verzorgers, leerling en school over de ziekte en het medicijngebruik op school. Dit periodieke overleg vindt plaats als de ouders/verzorgers een nieuwe voorraad van de medicijnen aan de school verstrekt. Het formulier wordt bewaard in het leerlingendossier.

Enkele praktische gevolgen: checken op originele verpakking, naam van de leerling, bijsluiter lezen om op de hoogte te zijn van eventuele bijwerkingen, per keer op een aftekenlijst noteren dat het medicijn aan de leerling is verstrekt. Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed reageert op een medicijn of dat onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening, dan worden de huisarts (of het ziekenhuis) en de ouders/verzorgers gebeld.

4.4 Het uitvoeren van (voorbehouden) medisch handelen

Voorbehouden medische handelingen op grond van de wet BIG zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij diabetes door middel van een vingerprikje. Deze handelingen kunnen door de leerling zelf, zijn ouders, de arts of de thuiszorg op school worden verricht. De school heeft daarvoor een ruimte beschikbaar. Dit is N37. Het Meander College kiest ervoor, conform het advies van het Steunpunt Passend Onderwijs VO, om (reguliere) docenten geen medische handelingen te laten verrichten.

De school heeft nauwe contacten met een arts/schoolarts/bedrijfsarts om in uitzonderlijke gevallen assistentie/advies te kunnen vragen.

In een noodsituatie wordt iedere burger geacht te helpen naar beste weten en kunnen. In dat kader is iedere burger ook altijd aansprakelijk voor zijn of haar (niet) handelen.

4.5 Handelen bij acute allergische reacties

Sommige leerlingen met een ernstige allergie (bijvoorbeeld voor bepaalde voedingsmiddelen of voor de steken van insecten) lopen het gevaar in een zogenaamde anafylactische shock te geraken als zij in contact komen met een allergene stof. De specialist kan een injectie (epi-pen) hebben voorgeschreven, voor het geval deze leerling in een anafylactische shock dreigt te raken. Het prikken op zich betreft dan een noodsituatie dus dan mag ook een niet-deskundige de injectie toedienen. Het is echter wel belangrijk om zeker te weten dat het kind in een anafylactische shock dreigt te raken. Aangezien dit een vorm van diagnose stellen is, zal de school altijd met 112 overleggen. Zij helpen bij het vaststellen van de diagnose. Na het toedienen heeft de leerling vaak verdere behandeling nodig die via 112 geregeld kan worden.

In deze gevallen wordt door een daartoe aangewezen functionaris in de school een injectie gegeven als de leerling dit niet zelf kan doen. Voor die leerlingen waarbij het noodzakelijk kan zijn om een levensreddende injectie of epi-pen toe te dienen, wordt bij de inschrijving van deze leerling een 'Allergieformulier' (zie bijlage 3) ingevuld door de ouders/verzorgers, leerling en de schoolleiding (afdelings- of teamleider) teneinde de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de plichten van de ouders/verzorgers en van de school omschreven. Het formulier wordt ondertekend en bewaard in het leerlingendossier.

Leerlingen van 12 tot 16 jaar moeten, naast hun ouders, zelf dit formulier ondertekenen. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. Leerlingen vanaf 16 jaar tekenen zelf dit formulier; vanaf 16 jaar mogen jongeren zelf beslissingen nemen over het medisch handelen.

In bijlage 4 staan richtlijnen over hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van het toedienen van medicijnen, het uitvoeren van een medische handeling bijvoorbeeld naar aanleiding van een acute allergische reactie.

5. Aansprakelijkheid

5.1 Burgerlijk wetboek

Het Burgerlijk Wetboek bevat een speciale aansprakelijkheidsregeling voor werkzaamheden die in het kader van een dienstbetrekking worden verricht (artikel 6:170). Dit betekent dat de school aansprakelijk kan worden gesteld voor schade, die is aangericht door een fout van een medewerker. Het is dus mogelijk dat een werknemer civielrechtelijk aansprakelijk wordt gesteld als er een fout is gemaakt. Hij kan die aansprakelijkheid echter doorschuiven naar zijn werkgever. De werknemer kan wel strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld. Dat is alleen aan de orde als de medewerker bijvoorbeeld niet bevoegd was om de medische handeling te verrichten of ernstig nalatig is geweest bij het verrichten van de medische handeling, waardoor een leerling ernstige gezondheidsschade

heeft opgelopen (bijvoorbeeld door het toedienen van de verkeerde medicijnen of een te hoge dosis).

5.2 Civielrechtelijke aansprakelijkheid

Het Meander College is verzekerd tegen claims op basis van civielrechtelijke aansprakelijkheid. De school heeft daartoe een WA- of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Deze verzekering dekt de schade die medewerkers aanrichten aan derden, bijvoorbeeld leerlingen. Er moet dan sprake zijn van schuld door de werknemer.

De school heeft zich eveneens verzekerd voor civielrechtelijke claims als gevolg van medicijnverstrekking en medisch handelen. De verzekeraar stelt als eis dat de school alleen in aanmerking komt voor vergoeding van eventuele aansprakelijkheid wegens medicijnverstrekking en medisch handelen indien de school een protocol heeft voor medicijnverstrekking en medisch handelen en indien er in de betreffende situatie volgens dit protocol is gehandeld.

5.3 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Strafrechtelijke aansprakelijkheid is niet te verzekeren. Wel kan de school zich vrijwaren van strafrechtelijke vervolging wegens mishandeling of nalatig handelen. In dat geval moet de school kunnen aantonen dat er zorgvuldig is gehandeld, bijvoorbeeld doordat er op basis van dit protocol is gehandeld. Medewerkers kunnen overigens zelf ook als persoon strafrechtelijk worden vervolgd.

Bronnen:

- Protocol medisch handelen & medicijnverstrekking van het Steunpunt Passend Onderwijs
- VO-Signaal: medicijnverstrekking en medisch handelen

6. Bijlage

6.1 Toestemmingsformulier

Het kan voorkomen dat je gezond naar school gaat en ziek wordt op school, je valt of wordt bijvoorbeeld door een insect geprikt. Als een dergelijke situatie zich voordoet, moet de school een zorgvuldige afweging maken of je baat hebt bij een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden. Dit formulier kan daarbij helpen. Bij onduidelijkheid zullen wij als school contact met je ouders opnemen. Als je akkoord gaat met het eventueel verstrekken van eenvoudige pijnstillers, wil je dan samen met je ouders/verzorgers dit formulier invullen en op school inleveren. Het formulier wordt bewaard in jouw leerling dossier.

Ondergetekenden (leerling en ouders) gaan akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode en woonplaats:
Naam ouder(s) / verzorger(s):
Telefoon 1:
Telefoon 2:
Naam huisarts:
Telefoon huisarts:
Te waarschuwen persoon als ouder(s) / verzorger(s) niet te bereiken zijn:
Naam:
Telefoon 1:
Telefoon 2:

Ik ben **overgevoelig voor de volgende zaken:**

- Medicijnen: Naam:

Meander
college

- Overig: Naam:

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

Willen jij en je ouders eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de locatieleider? Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Ondergetekenden:

Naam leerling:

Naam ouder/verzorger:

Datum:

Plaats

Handtekening leerling:

Handtekening ouder / verzorger:

Handtekening schoolleiding:

6.2 Medicijnformulier

Voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode en woonplaats:

Zoon / dochter / pupil van:

Naam ouder(s) / verzorger(s):
Telefoon 1:
Telefoon 2:
Naam huisarts:
Telefoon huisarts:
Naam specialist:
Telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte(s):

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

Uur

Uur

Uur

Uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door:

Functie:

Ondergetekenden, leerling en ouder/verzorger van genoemde leerling, geven hiermee aan de school, c.q. het hieronder genoemde schoolpersoneelslid dat daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam leerling:
Naam ouder / verzorger:
Plaats:
Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder/verzorger:

6.3 Toedieningsinstructie medicijnen

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

Op (datum)

Door (naam):

Functie:

Van (instelling):

Aan:

Functie(s):

Van(naam + plaats school):

6.4 Allergieformulier

6.4.1 De ouder/verzorger en/of de leerling*) tekent ervoor dat:

1. Het formulier volledig en naar waarheid is ingevuld
2. Hij of zij het initiatief zal nemen om met de medewerkers (die na overleg met de locatieleider vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen), in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken
3. Hij of zij bij de start van een nieuw schooljaar (of indien nodig direct bij verandering van de medische handeling) contact op zal nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken
4. Voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking met etiket, voorschrift en naam van de leerling/deelnemer op school aanwezig is en gelet is op de vervaldatum van het medicijn.

6.4.2 De locatieleider (of namens hem/haar, de BHV'er of EHBO'er) tekent ervoor dat:

1. Hij of zij ervoor zorgt dat het medicijn met dit formulier en de gemaakte afspraken voor alle betrokkenen op een bekende en duidelijke plaats zijn opgeborgen.
2. Hij of zij tijd en ruimte zal bieden aan de leerling of ouder waarin toelichting gegeven kan worden aan betrokken medewerkers over de toediening van het medicijn.

Afgesproken is dat de hieronder nader omschreven medische handeling op school kan worden uitgevoerd:

in de hieronder nader omschreven acute situatie (shock, allergie):

- *) Leerlingen van 12 tot 16 jaar ondertekenen dit formulier altijd naast hun ouders. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. Leerlingen vanaf 16 jaar tekenen zelf dit formulier. Vanaf 16 jaar mogen jongeren zelf beslissingen nemen over hun medisch handelen.

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode en woonplaats:
Naam ouder(s) / verzorger(s):
Telefoon 1:
Telefoon 2:
Naam huisarts:
Telefoon huisarts:
Naam specialist:
Telefoon:

Naam en handtekening leerling / deelnemer:

Handtekening vereist bij leerlingen vanaf 12 jaar

Plaats:

Datum:

Naam en handtekening ouder / verzorger:

Handtekening vereist bij leerlingen tot 16 jaar

Plaats:

Datum:

Naam en handtekening(functie) namens (school)

Plaats:

Datum:

6.5 Richtlijnen bij calamiteit

6.5.1 Richtlijnen n.a.v. een acute allergische reactie:

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
2. Waarschuw zo snel mogelijk de bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
3. Bel direct de huisarts of huisartsenpost in de buurt en als bekend, de huisarts of specialist van de leerling.
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112.
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling (met betrekking tot allergische reacties) de calamiteit zich heeft voorgedaan.
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken), zoals:
 - Naam van de leerling
 - Geboortedatum
 - Telefoonnummer van de ouder(s) / verzorger(s) en/of andere door de ouder(s) / verzorger(s) aangewezen persoon
 - Naam en telefoonnummer van huisarts / specialist
 - Eventueel het ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handelingen nodig zijn
7. Bel de ouders
 - Leg duidelijk uit wat er gebeurd is
 - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan en gezegd
 - Geef in geval van opname door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.